

11.11.2025

EOAK/308/2025

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Peter Fagerholm

RIKOSILMOITUKSESTA ANNETTAVA KIRJALLINEN VAHVISTUS

1 ASIA

Viime vuosina on kanneltu useissa tapauksissa, kun asianomistaja ei ole saanut tekemästään rikosilmoituksesta kirjallista vahvistusta, tai vahvistus on lähetetty vasta (pitkälläkin) viiveellä. Lisäksi poliisirikosasioissa on ilmennyt epäselvyyttä siitä, kuuluuko kirjallisen vahvistuksen lähettäminen rikosilmoituksen kirjaajalle eli poliisille vai tutkinnanjohtajana toimivalle syyttäväviranomaiselle.

Päätin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla ottaa omasta aloitteestani tutkittavaksi erityisesti sen, millaisia ongelmia on ilmennyt vahvistuksen lähettämisessä ja miten poliisihallinnossa on ylipäänsä ohjeistettu vahvistuksen lähettämisestä.

2 SELVITYS

Asiassa on hankittu Poliisihallituksen sekä valtakunnansyyttäjän toimiston lausunnot.

2.1 Lausunnot

Poliisihallituksen mukaan kirjallisen vahvistuksen ja tutkintailmoituksen lähettämistä on ohjeistettu useissa sen antamissa ohjeissa ja ohjaavissa kirjeissä. Näiden lisäksi poliisiyksiköillä saattaa olla yksityiskohtaisia soveltuvia ohjeita ja kirjallisen vahvistuksen lähettäminen on saatettu toiminnallisesti toteuttaa poliisilaitoksissa eri tavoin.

Poliisihallituksen mukaan se on muun muassa antanut ohjaavan kirjeen (POL-2020-51953) Suomi.fi-palvelun käyttöönotosta poliisiyksiköissä. Poliisin Polo-järjestelmään on 2025 vuoden alussa toteutettu mahdollisuus lähettää tiedoksiantoja ja materiaalia asiakkaille. Tästä on ohjeistettu Poliisihallituksen ohjaavassa kirjeessä POL-2024-188199 (Tiedoksianto ja materiaalinjako). Ohjeistuksen mukaan asiakirjoja voidaan lähettää asiakkaalle hänen suostumuksellaan Suomi.fi-viestipalvelun kautta, jos asiakas on ottanut palvelun käyttöön. Polo-järjestelmästä kirjallinen vahvistus voidaan toimittaa sähköisesti Suomi.fi-palveluun, Suomi.fi kirjepostitus-toiminnolla, poliisin sähköiseen asiointiin tai tulostaa ja lähettää kirjepostilla. Poliisin sähköisessä asiointissa kirjallinen vahvistus on ladattavissa 30 vuorokauden ajan. Ohjeiden mukaan vaihtoehtoisesti voidaan käyttää myös salattua sähköpostia, jos asiakirja sisältää salassa pidettäviä tietoja. Salatun sähköpostin avaaminen ohjaa asiakkaan poliisin turvapostiin, josta vahvistus tai muu aineisto on liitetiedostona.

Poliisihallituksen mukaan kirjallisen vahvistuksen lähettäminen kirjataan ensisijaisesti poliisiasiaan tietojärjestelmän tutkintamuistioon. Rikosten esikäsittelytoiminnasta annetussa ohjeessa on ohjeistettu siten, että asianomistajan tekemä rikosilmoitus, johon on kirjattu asianomistajan kertoman tapahtuman sisältö, voidaan antaa tai lähettää hänelle kirjallisena vahvistuksena tehdystä ilmoituksesta. Poliisihallituksen mukaan poliisilaitokset lähettävät tutkintailmoituksen usein kirjallisen vahvistuksen sijaan, koska esimerkiksi vakuutusyhtiöt vaativat rikosilmoituksen vahinkoilmoituksen liitteeksi. Tutkintailmoituksessa on Poliisihallituksen mukaan kirjallista vahvistusta kattavammat tiedot ja tutkintailmoitus täyttää kirjallisen vahvistuksen vaatimukset. Tutkintailmoitus lähetetään myös pyydettyäessä, kun siitä ei ole haittaa asian selvittämiseksi.

Poliisihallituksen mukaan kirjallisen vahvistuksen laatiminen ja lähettäminen ovat pitkälti manuaalista työtä, jos ilmoitus on tehty muulla tavoin kuin sähköisesti poliisin asiointipalvelussa. Myös kirjaus siitä, että kirjallinen vahvistus on lähetetty, on manuaalista työtä ja muun muassa suuresta asiamäärästä ja ilmoituksen epäselvyydestä johtuen (onko ilmoittaja asianomistaja) sekä ilmoitustapojen ja -tilanteiden erilaisuuden takia saattaa kirjallisia vahvistuksia jäädä yksittäisissä tapauksissa lähettämättä. Kattavaa tilastotietoa kirjallisten vahvistusten lähettämisestä tai vaihtoehtoisesti tutkintailmoituksen lähettämisestä asianomistajalle ei Poliisihallituksen mukaan ole saatavilla.

Poliisihallituksen mukaan lainsäädännössä ei ole tarkemmin otettu kantaa kirjallisen vahvistuksen antamisajankohtaan. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan vahvistuksen antaminen liittyy olennaisesti ilmoituksen vastaanottamiseen ja kirjaamiseen, jolloin ilmoituksen kirjaamisen ja vahvistuksen antamisen tai lähettämisen välillä ei tulisi olla montaa päivää.

Poliisihallituksen mukaan käytännössä on kuitenkin ilmennyt tilanteita, joissa kirjallisen vahvistuksen lähettämisestä saattaa olla myös haittaa rikoksen selvittämislle tai on jopa vaaraksi asianomistajalle, esimerkiksi jos lähisuhdeväkivaltailmoituksen vahvistus lähetetään kirjepostina asianosaisten osoitteeseen. Esitutkinta voi myös alkaa heti ilmoituksen tekemisen yhteydessä. Vahvistuksen lähettäminen edellyttää siten poikkeuksellisissa tilanteissa myös tutkinnanjohtajan tekemää harkintaa tutkinnalliset näkökohdat huomioiden ja vaihtoehtoisia ilmoitustapoja asianomistajalle, joilla lain tarkoittama ilmoitusvelvoite täyttyy.

Poliisihallituksen mukaan manuaaliseen työhön liittyy aina ongelmia suuren asiamäärän takia. Kehittämiskohteet huomioidaan poliisin koulutuksessa ja ohjeistuksessa ja tietotekniset tarpeet otetaan huomioon poliisin tutkintajärjestelmien uudistamisohjelmassa. Tavoitella on, että kirjallisen vahvistuksen lähettäminen tapahtuisi automaationa, jolloin kirjallinen vahvistus lähetettäisiin automaattisesti asianomistajalle esim. sähköiseen asiointiin tai Suomi.fi -palvelun kautta. Kun lainsäädäntö sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta viranomaistoiminnassa etenee (voimaan arviolta vuoden 2026 alussa), tulee se Poliisihallituksen mukaan osaltaan helpottamaan poliisin toimintaa vahvistusten ja esitutkintapäätösten lähettämisessä asianosaisille. Poliisihallitus tulee tässä yhteydessä ohjeistamaan poliisilaitokset. Myös sähköisen asioinnin ja sähköisen rikosilmoituksen ohjeet tullaan samalla päivittämään.

Poliisihallituksen mukaan poliisirikosten tutkinta ei eroa tutkinnanjohtajan vastuun osalta muusta esitutkinnasta. Tutkinnanjohtaja vastaa siitä, että hänen vastuullansa olevassa rikosasiassa on suoritettu tarvittavat toimenpiteet lainmukaisesti. Kuten muissakin esitutkintatoimenpiteissä, tutkinnanjohtaja voi määrätä tehtävän tutkijan hoidettavaksi, mutta tutkinnanjohtaja ei voi siirtää vastuutaan tutkijalle. Ilmoituksen vastaanottajana toimiva poliisilaitoksen poliisimies tai Keskusrikospoliisissa poliisirikosten tutkintaryhmässä työskentelevä poliisimies ei poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkinnassa voi luovuttaa ilmoitustietoa eteenpäin ilman tutkinnanjohtajan harkintaa.

Valtakunnansyyttäjän toimiston poliisirikosityksikössä työskentelevät syyttäjät ovat määrättyinä toimimaan poliisin tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkinnanjohtajina, ellei esimerkiksi esteellisyys tai erityisosaamiseen perustuvista syistä Valtakunnansyyttäjä ole toisin määrännyt.

Poikkeuksena poliisirikosten tutkinnanjohtaja voi antaa asian myös poliisissa työskentelevän tutkinnanjohtajan vastuulle, mikäli asian laatu ja laajuus sen mahdollistavat. Tällaisessa tilanteessa tutkinnanjohtajan vastuu myös kirjallisen vahvistuksen antamisesta siirtyy poliisissa työskentelevän tutkinnanjohtajan vastuulle.

Syyttäjälaitoksen mukaan sen tiedossa ei ole, että esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu kirjallinen vahvistus olisi jäänyt jossakin ns. poliisirikosasiassa antamatta. Sen varmistamiseksi, että kirjallinen vahvistus aina varmuudella annetaan esitutkintalain säätämien tavoin, on valtakunnansyyttäjän toimiston poliisirikosyksikön ja Keskusrikospoliisin poliisirikosryhmän välillä sovittu, että poliisirikosryhmän esikäsittelyohjeeseen lisätään nimenomainen kohta, jonka mukaan esikäsittely varmistaa kaikissa asianomistajien tekemissä rikosilmoituksissa sen, että onko vahvistus annettu jo ilmoituksen kirjaamisen yhteydessä ilmoituksen vastaanottaneessa poliisiyksikössä. Jos vahvistusta ei ole annettu ilmoituksen vastaanottaneessa ja kirjanneessa yksikössä toimitetaan vahvistus asianomistajalle Keskusrikospoliisin poliisirikosryhmän esikäsittelyn toimesta. Poikkeustapauksissa, jos annettavan vahvistuksen lähettäminen saattaisi toimitustapansa vuoksi aiheuttaa haittaa rikoksen selvittämiseksi, tulee Keskusrikospoliisin poliisirikosryhmän esikäsittelyn saattaa kysymys vahvistuksen antamisen ajankohdasta ja tavasta asian syyttäjätutkinnanjohtajan harkittavaksi ja ratkaistavaksi.

3 RATKAISU

3.1 Lähtökohdat

Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. uhridirektiivin (2012/29/EU) artiklan 1 kohdan mukaan uhrille on annettava toimivaltaiselle viranomaiselle tekemästään virallisesta rikosilmoituksesta kirjallinen vahvistus, jossa todetaan asianomaista rikosta koskevat perusteet.

Direktiivin johdanto-osan kappaleen 24 mukaan rikosilmoituksesta annettavassa kirjallisessa vahvistuksessa olisi todettava rikoksen perustiedot, kuten rikoksen tyyppi, aika ja paikka sekä rikoksen aiheuttama vahinko tai haitta. Vahvistuksen olisi sisällettävä asianumero ja rikosilmoituksen teko-aika ja -paikka, jotta vahvistusta voidaan käyttää todisteena rikosilmoituksen tekemisestä esimerkiksi vakuutusyhtiöille tehtäviä korvaushakemuksia varten.

Esitutkintalain 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan asianomistajalle on annettava hänen tekemästään rikosilmoituksesta kirjallinen vahvistus, joka sisältää ilmoituksen tekemistä ja ilmoitettua rikosta tai tapahtumaa koskevat perustiedot.

Säännöksen esitöiden (HE 66/2015 vp, s. 17) mukaan asianosaisille annettava ilmoitusjäljennös täyttää sisällöltään artiklan 1 kohdan vaatimukset siitä, mitä tietoja asianomistajan tekemästä rikosilmoituksesta annettavassa kirjallisessa vahvistuksessa tulee olla. Kirjallinen vahvistus voisi olla myös asiakirja, joka sisältää direktiivin edellyttämät ilmoituksen tekemistä ja ilmoitettua rikosta tai tapahtumaa koskevat perustiedot.

3.2 Kannanotto

Poliisihallituksen lausunnon perusteella mahdolliset ongelmat kirjallisen vahvistuksen lähettämässä näyttävät tällä hetkellä liittyvän lähinnä vahvistusten manuaaliseen kirjaamis- ja lähettämistapaan. Ongelmat vahvistuksen lähettämässä eivät näytä johtuvan esimerkiksi ohjeistuksen puutteesta. Ilmeistä on, että myös rikosilmoitusten suuri määrä aiheuttaa haasteita. Viivästyksiä kirjallisen vahvistuksen lähettämässä voi nähdäkseni ilmetä, jos vielä kirjaamisvaiheessa ei ole mahdollista luotettavasti arvioida, onko ilmoituksen tehnyt henkilö tosiasiallisesti asianomistaja. Tämän arvioiminen kuuluu viime kädessä tutkinnanjohtajalle.

Pidän kuitenkin positiivisena sitä, että Poliisihallituksen tavoitteena on, että tulevaisuudessa kirjallisen vahvistuksen lähettäminen voisi tapahtua automaationa, esimerkiksi Suomi.fi -palvelun kautta. Poliisihallitus onkin todennut, että lainsäädännön muuttaminen tulee osaltaan helpottamaan poliisin toimintaa vahvistuksen mutta myös esitutkintapäätösten lähettämässä.

Riippumatta siitä, lähetäänkö kirjallinen vahvistus manuaalisesti postitse tai automaattisesti sähköisenä, tulisi sen lähettämiskiiveeseen kiinnittää jatkossa erityistä huomiota. Vaikka lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole säädetty siitä, kuinka ripeästi kirjallinen vahvistus tulisi lähettää, ei voida kuitenkaan pitää hyväksyttävänä, että vahvistus lähetetään vasta viikkojen tai jopa kuukausien päästä, eikä varsinkaan vasta esitutkintapäätöksen antamisen yhteydessä. Poliisihallitus on itse todennut, että ilmoituksen kirjaamisen ja vahvistuksen antamisen tai lähettämisen välillä ei tulisi olla montaa päivää. Pidän tätä näkemystä perusteltuna. Tässä yhteydessä totean samalla, että hallitus on antanut esityksen eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 124/2025 vp). Tässä esityksessä todetaan (s. 141), että vahvistus tulisi kuten nykyisinkin antaa tai lähettää viran puolesta, sekä ilman aiheetonta viivytystä.

Ns. poliisirikosilmoitusten osalta totean, että valtakunnansyyttäjän lausunnosta ilmenee, että syyttäjälaitos on tarkentanut esikäsittelyohjeitaan kirjallisen vahvistuksen lähettämistä poliisirikosasioissa. Pidän perusteltuna, että varmistetaan, onko vahvistus jo annettu ilmoituksen vastaanottaneessa ja kirjanneessa yksikössä, ja jos ei, niin vahvistus toimitetaan asianomistajalle Keskusrikospoliisin poliisirikosryhmän esikäsittelyn toimesta.

Totean vielä vahvistuksen lähettämistä seuraavaa.

Selvityksissä on tuotu esille, että vahvistuksen lähettäminen voisi joissain tapauksissa vaarantaa tutkintaa tai asianomistajan turvallisuuden.

Totean, että lainsäätäjä ei näytä tarkoittaneen, että kirjallisen vahvistuksen lähettämässä voisi käyttää harkintaa. Säännös on varsin ehdoton: ”...asianomistajalle on **annettava** hänen tekemästään rikosilmoituksesta kirjallinen vahvistus...”.

Korostan kuitenkin, että vahvistuksen lähettämistä ei lain mukaan edellytetä tapauksissa, missä poliisi on oma-aloitteisesti virkansa puolesta laatinut rikosilmoituksen esimerkiksi kentällä tapahtuneista pahoinpitelyistä, liikennevahingoista ja vahingonteoista. Säännöksen sanamuotojen perusteella vain asianomistajan itse tekemästä, esimerkiksi asianomistajan tekemästä sähköisestä rikosilmoituksesta, on toimitettava hänelle kirjallinen vahvistus. Näissä tapauksissa on useinkin kyse hyvin tavanomaisista ns. massarikoksista, kuten petoksista, varkauksista ja kunnianloukkauksista.

Herääkin kysymys, millä tavalla vahvistuksen lähettäminen asianomistajalle voisi vaarantaa mahdollisen tulevan esitutinnan, kun vahvistus joka tapauksessa sisältää lähtökohtaisesti vain sellaisia tietoja, jotka asianomistajalla jo on. Totean, että mikäli kuitenkin asianomistajan tekemän ilmoituksen katsotaan sisältävän yksittäistapauksessa niin yksityiskohtaisia tietoja rikoksesta, joita ei tutkinnallisista syistä ole tarkoituksenmukaista antaa kirjallisessa muodossa edes asianomistajalle, poliisi voi tapauskohtaisesti harkita ”suppeamman” kirjallisen vahvistuksen lähettämistä ilmoitusjäljennöksen lähettämisen sijaan. Tällöinkin sen tulisi tietenkin sisältää lain edellyttämät perustiedot. Korostan, että laki ei oikeuta esitutkintaviranomaista jättämään lähettämättä mitään kirjallista vahvistusta ilmoituksen tehneelle asianomistajalle.

Pidän sinänsä perusteltuna poliisin huolta siitä, että vahvistuksen lähettäminen asianomistajalle voisi yksittäistapauksessa vaarantaa asianomistajan turvallisuuden, etenkin lähisuhdeväkivaltatilanteissa. Mikäli kuitenkin poliisilla herää huoli asianomistajan turvallisuudesta, asianomistajalta voi tiedustella turvallista ilmoituksen toimittamistapaa, kuten esimerkiksi sen noutamista poliisilaitokselta.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni näkökohdat kirjallisen vahvistuksen lähettamisestä Poliisihallituksen ja valtakunnansyyttäjän toimiston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni heille.

Pyydän Poliisihallitusta saattamaan tämän ratkaisun kaikkien poliisiyksiköiden tietoon.

Asia ei johda muihin toimenpiteisiin.